

Un document inedit din Arhivele Franceze: Hotărnicie (1795) a moșiilor de pe malul stâng al Prutului, proprietăți ale familiei Ghica

Prof. univ. dr. ION PĂTROIU

În Arhivele Diplomatice Nantes¹, în fondul *Ambassade à Bucharest*, am avut satisfacția descoperirii unui număr considerabil de documente referitoare la mai multe moșii din partea de răsărit a Moldovei din stânga Prutului, din ținuturile Codru și Fălciu.

Moșiile în discuție: Bâzganul, Leova, Bujorul, Băcăniței, Măldărenii, Țărcani, Meșeni, Sârducu, Hărăgașii, Hotărniceni și altele au fost implicate în mai multe litigii ce au izbucnit între familia Cantacuzino și răzeșii vecini. Ele au fost și obiectul unui șir de contracte de vânzare-cumpărare, în urma cărora familia menționată a intrat în stăpânirea unor părți din aceste moșii, foste răzeșești.

Din mulțimea de documente depistate am selecționat un document, urmând ca, într-un viitor apropiat, să edităm, într-un volum, întregul lot de documente, care acoperă perioada 1779-1839.

Cel pe care îl publicăm în continuare, scris în limba română cu caractere chirilice și pe care îl redăm doar în transcriere, reprezintă o hotărnicie a moșiilor menționate mai sus, făcută la cererea hatmanului Costache Ghica, care le cumpărase de la vistiernicul Matei Cantacuzino.

„Fiindcă cinstit dumnealui Costache Ghica hatman a făcut arătare către Măria Sa Alexandru Ioan Calimah vv., că din moșiile ce are cumpărate prin sultan-mezat de la vist.Matei Cant<acuzino>, fiind aceste la Ținutul Codrului, ce a fost mai înainte de Ținutul Fălciului, adică Bâzganul, moșie întreagă, Leova, moșie întreagă, Bujorul, moșie întreagă, Băcăniței, moșie întreagă, Măldărenii, moșie întreagă și părțile din Țărcani, ce sunt nealese, Meșeni, moșie întreagă, Sârducu, moșie întreagă și Hărăgași, moșie întreagă, pe care numitele moșii voidn dumnealui a le hotărî și a îndrepta hotarele a fieștecăreia moșie, după hotarele lor cele vechi și după veche stăpânire ce a avut numitul vânzător al acestor moșii, mă rândui pe mine și mi se poruncește prin luminată carte a Înălțimii Sale din 1795 iulie 23 ca să merg la starea numitelor moșii, unde, fiind față și vechilul dumnealui pah., cu toate scrisorile acelor moșii cum și alții ce se vor megieșind cu moșiile lor împrejurul acestor moșii, așjderea și răzășii din trupul moșiei ce nu este aleasă, cu dovezi și scrisori ce vor fi având, cum și alți

¹ Archives Diplomatiques Nantes, fond *Ambassade à Bucharest*, Seria A, dosar 1.

oameni împrejurași pe care îi va cere trebuința, ca să fac cercetare cu amănuntul. Întâi ca să aflu și să adeverez cele adevărate margini a trupurilor acestor moșii, care de vor fi împrejurate de către vreo parte să le scot de sub împrejurare și să le îndreptez; apoi măsurându-le cu stânjenu domnesc în lung și în curmeziș, după orânduială, să le stâlpuiesc și cu pietre hotare și cu alte semne de jur împrejur și să fac pentru fieșcare moșie și mărturie hotarnică în scris cu arătarea, pe larg, câți stâjnjeni în lung și în curmeziș au ieșit fieștecare moșie și cu câte pietre hotare și alte semne s-au stâlpit.

Care mărturii hotarnice iscălindu-se de toți megiașii și răzașii acelor moșii și alți împrejurați, ce vor fi față, cum și de către mine și aducându-să la Divanul Înălțimii Sale și cercetându-se de către dumnealui vel logofăt, și fiind făcute după rânduială și următoare de dreptate, se va întări și de către înalta Stăpânire, după hatman. Iar când va naște vreo pricină despre vreo carte a trupurilor acestor moșii, atuncea la locul acela cu pricină, cu pietri hotare să nu o stâlpsc, ci să fac hartă închipuitoare de starea locului cu toată înțelegerea, și cu mărturia, pe larg, de curgerea pricinii și cuvânt de soroc, să-i trimit pe acei ce vor avea a răspunde cu scrisori și dovezi, ce vor fi având, la Divanul Înălțimii Sale, de unde să vază cea desăvârșită hotărâre, după cum mai pe larg se arată în luminată cartea Înălțimii Sale. Deci, după luminată porunca Înălțimii Sale, mergând la numitele moșii, unde fiind față și vechilul dumnealui hatman căpit. Carp Gălușcă, cu toate scrisorile numitelor moșii, i-am cerut ca să-mi arate marginile fieșcării moșie, cu toate scrisorile și dovezile lor, și întâi mi-a arătat cum că moșia Băzganului este cea mai din jos și merge până în troianul ce merge din apa Prutului la Benderiu, care numita moșie, pe din jos, se hotărăște cu moșia Budești ce-i zic și Căpătăroasa, a Mănăstirii Sfânta Savei din Iași. Iar din sud de Băzgan este moșia Leova și din sud de Leova iaste moșia Bujorul și din sud de Bujorul iaste moșia Becheni și din sud de Becheni iaste moșia Măldăreni și din sud de Măldăreni iaste moșia Țărcani ce sunt toate alătura. Care purcederile acestor șase moșii iaste: capetile despre apus în apa Prutului, însă colțul din sus al moșiei Măldăreni cum și moșia Țărcani trece peste apa Prutului din adreapta și merge până în Prutul vechi (fiind Prutul mutat la acest loc), iar capetile despre răsărit, adică ale moșii, Băzganul, Leova, Bujorul, Becheni și Măldăreni sunt până în moșia Meșeni, cu linie dreaptă. Iar capătul Țărcanilor, despre răsărit, iaste până în moșia Hotărniceni, care moșii sunt tot într-un hotar, după cum ne-am încredințat din scrisorile vechi și noi și din hotărnicii ce sunt pe numitele moșii. Deci am cerut la numitul vechil ca să-mi arate scrisorile și dovezi pentru marginea de jos a Băzganului și mi-a arătat un zăpis din leat 1781 iulie 26 de la un Gavril Coca și Gheorghită Coca și Timofte Coca și Niculaie Coca și Grigorie Băzgan cu tot neamul lor, cum că au vândut răposatului log. Ioan Cant<acuzino> moșia Băzganul de la ținutul Codrului, ce pe din sus se hotărăște cu moșia Leova iar pe din jos, până în Troian, cu moșia Budești. Care zăpis ieste iscălit atât de

Sandu Oatul, vătaf za aprozi, cât și de dichiu Spiridon Ieromonah al sfântului Savei, cum și de alții, după cum mai pe larg se arată în numitul zapis. După care zapis s-a cunoscut cum că s-au mulțumit cu arătarea semnelor. Față fiind și vechilul Mănăstirii, Ianache Grecul, s-a întrebat de se mulțumește cu semnele pomenite, și după stăpânirea veche și nouă, și numitul mi-a arătat cum că se mulțumește și încă sunt și pietre hotare despărțitoare între Băzganii și între numita moșie a Mănăstirii. Deci dar, nerămâind nici o pricină dinspre marginea din jos a moșiei Băzganul am purces măsurând curmezișul, capetele dinspre apus și despre Prut a Băzganului, Leova, Bujorul, Bechenii, de la o piatră hotar veche ce iaste în Troianul Benderului, și în marginea moșiei Băzganul ce iaste sub slova A în sus pe deal, căci nu s-a putut a măsura pe șesul Prutului fiind atât Prutul cotit cât și bălțile cu apă, cu stuf și cu lozini. Pentru aceasta dar am măsurat pe deal spre miazănoapte trecând peste capătul Văii Fătului ce dă în Prut și printre biserica și satul Leovii, și tot în sus spre amiazănoapte, alătura cu un hindichiu ce vine din sus de la Nistru și merge tot malul Prutului pe la Reni și alătura cu drumul cel mare. Și din vale de drum, despre Prut, este alt hindichiu rotund ce se socotește a fi fost cetate, unde în marginea de la deal, despre răsărit, iaste și o movilă înăuntru; care cetate iaste despre răsărit de satul Leova și tot în sus, alătura cu drumul cel mare și cu hindichiu, și din coadele Văii Băzganul, ce dau în Prut și tot în sus spre amiazănoapte prin coada Văii Șerpoaicăi ce dă iarăși în Prut, și tot în sus pe drumul cel mare și alătura cu hindichiu, până în zarea dealului. Iar de acolo am lăsat drumul cel mare fiindcă merge spre Prut și am făcut drept în sus, pe podiș, pe de la vale de o movilă mare ce iaste în podiș și tot în sus, alătura cu hindichiu pe de la vale și alătura cu o moviliță pe de la deal și la vale alătura, pe despre apus și despre Prut, cu o râpă adâncă ce curge și izvoară dintr-o fântână a lui Vasile Oprea; care izvoare dau în Valea Strâmbii și tot la vale și în sus trecând râpa Strâmbii ce dă în Prut (care cu adevărat i se cade numele acesta fiind asemenea valea cu numele), și la deal și în sus pe drumul cel mare și despre apusul hindichiu, până în muchia dealului. Iar din muchie am lăsat atât drumul cât și hindichiu, cum și drumul cel mare, pe podiș, după ce se suie în deal, duce de-a curmezișul, peste hindichiu și de acolo în sus, de multe ori trece drumul peste hindichiu până la gura Lăpușnii. Iar eu am mers măsurând tot malul cel înalt al Prutului pe podiș și în sus pe deasupra ponoarelor, până din jos de o râpă adâncă ce dă în Prut și în gura iei are și grădină. Și supt malul cel înalt în ponoare iaste și o moviliță și tot în sus, puțin mai din sus, în dreptul moviliței a arătat vechilul dumnealui hatmanului cum că a fost și piatră hotar despărțitoare lungului și marginii moșiei, din sus, a Măldărenilor de Țărcani pe care căutând-o nu am putut-o găsi.

Și gășind o groapă ce să socoate a fi loc de piatră hotar, am gășit semne numai, adică cărbuni și hărburi. Și cerând la numitul vechil ca să-mi arate scrisori și dovezi, oșebit de alte zapise ce mi-au arătat, cu care s-au vândut numita moșie

Măldăreni, în care nu se arată semne. Dar mi-au arătat o mărturie hotarnică din văleat 1785 iunie 11 iscălită de un Ștefan biv. vel medelnicer și Ștefan Ciogolea vornic de poartă, încredințată și de răzăși, de Țărcani, în care arată că hotărând numita moșie Măldăreni a lui Matei Cant<acuzino> vel vist. ce iaste pe din sus de alte moșii tot ale dumnealui, cu porunca Măriei Sale Alexandru Ioan Mavrocordat voievod, arată semnele pe din sus, despre Țărcani, cum că întâi au pus două pietri hotare în țărmurile Prutului vechi, colțul moșiei despre apus, care o piatră caută înspre răsărit, pe lungul moșiei, peste șes pe la plopii Țărcanilor și tot șesul Prutului alătura cu moșia Țărcani drept la o movilă ce iaste supt ponoare și deasupra ponoarelor; s-a pus piatră hotar. Iar de la piatră, deasupra ponoarelor, au mers la deal, pe podiș, spre răsărit, tot alătura de moșia Țărcani, până la o movilă ce iaste în podiș. Și de acolo spre răsărit arătând anume semnele pe la fiește locuri, după cum mai pe larg se arată în numita hotarnică. Față fiind răzășii de Țărcani, Sandu Solomon, Paraschiv Hădărescu și Nicolae Ababi, i-am întrebat de se mulțumesc cu acea hotărătură și de li se face vreo împresurare să scoată scrisori și dovezi și iar mi-au arătat că se mulțumesc cu hotărătura aceia, de pe care hotărătură a fost și stăpânirea veche și nouă, și cum că nu au nici o împresurare, nici scrisori și dovezi. Deci dar, eu, ca să văd de iaste linie dreaptă de la pietrele din țărmurile Prutului și la movila din podiș prin locul acel arătat de vechilul dumnealui hatmanului, și socotit de hotar, am căutat, de la numitele pietri din țărături și la movilă și am aflat cum că acel loc ce s-a socotit de hotar iaste intrat în trupul moșiei Țărcanilor. Pentru aceia dar în dreptul liniei, mai din sus puținel de numita moviliță de supt ponoare în deal, s-a făcut cruce până unde s-a aflat 3725 stânjeni, cu care semn s-au mulțumit și numiții răzăși, căroră le-am zis că sunt arătate marginile moșiei Țărcani din sus de vreme ce nu au scrisori ca să pot alege părțile dumnealui hatmanului. Și ei mi-au arătat o cotitură a Prutului ce iaste mai din sus de plopii Țărcanilor, în marginea din jos a cotiturii, cum că stă marginea lungului dinspre miazănoapte și din sus. Care măsurându-se curmezișul moșii acesteia, tot pe podișul care am venit, din dreptul crucii, adică a marginii lungului de sus al Măldărenilor, în sus pe podiș spre amiazănoapte, peste fundul râpei acei numite mai sus, cu grădină, ce dă în Prut, și tot în sus pe podiș, până în dreptul cotiturii Prutului și arătată de numiții răzăși de margine din sus a Țărcanilor, până unde au ieșit 210 stânjeni.

Deci cerut-am la numitul vechil al dumnealui hatmanul, ca să-mi arate cu ce scrisori și dovezi cere ca să ia din trupul moșiei Țărcani și întâi mi-a arătat un zapis din văleat 1783 iunie 27 de la Vasile Iftode nepot lui <Barbu Negrea>, ce a ținut pe <Catrina> fata lui Cahul, care face danie lui Matei Cant<acuzino> vel vist. a treia parte din bătrânul lui Barbu Negrea, ce se împarte moșia Țărcanu pe patru bătrâni anume: bătrânul Brânză și bătrânul Solomon și bătrânul Groza și bătrânul Barbu Negrea, care zapis este întărit de un Ște<fan> biv vel med. și de Ioan sluger și de Șerban logofăt și de Dumitru <Calcuș> vornic de poartă. Al

doilea a mai arătat alt zapis din 1784 decembrie 19 de la un Ieremia și Grigori și Petrea și Eftimie, feciorii lui Vasilache și ai Ioanei, fetei lui Grigori Solomon, în care fac danie a opta parte dintr-un bătrân, răposatului Ioan <Cantacuzino> biv vel log., care zapis iaste încredințat cu iscălitura lui Șerban logofătul și Ioan Măcărescu și Iordache Bran și Niculai Malcoci și al altora.

Care făcându-se împărțeală pe numitele zapise s-a venit partea dumnealui hatmanului în curmezișul moșiei Țărcani, 24 stânjeni și o palmă. Dar numiții răzăși, de a lor bună voie au împlinit 25 stânjeni care s-au alăturat cu partea din sus a Măldărenii și măsurându-se din crucea ce iaste mai din sus puțin de movilița de supt ponoare ce iaste în malul cel înalt al Prutului, în sus spre amiazănoapte 25 stânjeni s-a pus piatră hotar, din jos de râpă aceea numită, cu grădină, ce iaste sub slo(va) *B*, iar peste tot fac 3750 stânjeni. Capetele curmeziși despre Prut, și despre apus a Băzganilor, Leova, Bujorul, Becheni, Măldăreni și părțile din Țărcani, care piatră pusă la cheotoarea din Țărmurile Prutului vechi ce arăta, fiind bălțile cu apă, cu stuf și cu lozii, n-a fost cu puțință de a se măsura lungul din pietrele din Țărmurile Prutului, și până la piatra de sub slova *B*. Dar linia dreaptă caută prin <plopii> Țărcanilor, pe marginea din jos, până la piatra de supt slova *B*. Deci am purces spre răsărit, pe lungul moșiei, pe marginea din sus a Măldărenilor, urmând hotarnici de sus numita Măldăreni despre mieznoapte, și printre Țărcani, la deal pe podiș, trecând peste hindichiu și peste drumul cel mare, de-a curmeziș, și tot pe podiș la deal, până la o movilă ce iaste în podiș, unde s-a găsit și hotar vechi în mijlocul movilei. Care scoțându-se și la acest hotar 25 stânjeni, curmezișul din moșia Țărcani, părți pe numitele zapise, s-a alăturat lângă Măldăreni și s-au scos piatra din movilă și s-a pus în dreptul movilei în sus spre amiazănoapte, ce iaste sub slova *V*. Și iarăși ne-am întors la movilă și am apucat iarăși măsurând spre răsărit, pe podiș la deal, trecând de-a curmezișul peste drumul Tomaiului ce merge la Prut. Și tot pe podiș până la un stâlp vechi de piatră ce iaste în podiș, care și stâlpul acesta s-a mutat iarăși în sus spre amiazănoapte, în trupul moșiei Țărcani, măsurându-se iarăși 25 stânjeni, curmezișul, din Țărcani. Care stâlp iaste sub slova *G*. Și iarăși ne-am întors la locul unde au fost stâlpul și am apucat tot spre răsărit pe podiș, până în zarea Văii Strâmba, în dreptul unei movilițe din sus la o piatră veche hotar. Care și piatra aceasta s-a dat în trupul Țărcanii, în sus spre amiazănoapte cu 25 stânjeni care iaste sub slova *D*. Și iarăși ne-am întors la locul pietrei ce a fost între Măldăreni și Țărcani, apucând de la locul pietrei tot spre răsărit, la vale, și peste matca vechii Strâmba, de-a curmezișul, pe la un izvor, în costișa despre răsărit și la deal și alătura cu alt izvor, pe din jos, și tot la deal prin tufari, prin capătul pe din jos, și tot la deal, până în muchia dealului, deasupra la un loc de piatră ce l-a arătat vechilul dumnealui hatmanului, care săpându-se s-au găsit iarăși semne de hotar ce se arată în hotarnica Măldărenilor, cum că a fost hotar. Care și de la locul acesta de piatră iarăși s-a măsurat în sus spre amiazănoapte din curmezișul moșiei

Țărcani, 25 stânjeni și s-au alăturat lângă Măldăreni, și s-a pus piatră hotar, ce iaste sub slova E. Însă pe zarea această de deal stau Țărcanii, capătul despre răsărit. Mergând de acoloa, lungul Țărcani alătura cu capătul din jos a hotărniciei lor, și de la piatra aceasta am apucat puțin ca în jos, tot pe lungul din sus și despre amiazănoapte al Măldărenilor, urmând hotărnicia de sus numită a Măldărenilor, alătura cu capătul Hotărnicenilor, spre răsărit, pe podiș, pe la coadele văilor din sus a lui Copcăiu. Și pe costișea și ca la deal, și pe podiș, împotriva unei așezături, s-a găsit piatră hotar veche ce iaste supt slova F. Și de acolo tot spre răsărit, tot lungul moșiei Măldăreni peste văile Duvanului, până în zarea dealului despre răsărit în marginea drumului de jos ce vine de la Cedâr, mai din jos puțin și mai spre răsărit de locul ce l-a arătat numitul vechil a dumnealui hatmanului, cum că a fost piatră hotar, colțul moșiei Măldăreni din sus și despre răsărit. Și căutându-se nu s-a găsit piatra care nici la linie dreaptă nu venea, căci era intrat puțin în capătul de jos al hotărniciei lor. Pentru aceasta dar, s-a pus la locul de sus arătat stâlp de piatră hotar ce iaste sub slova Z, pe râul de s-a aflat lungul moșiei, pe margine, pe din sus și despre amiazănoapte a alăturăturii din Țărcani și a Măldărenii, ce trec Măldărenii mai lungi despre răsărit 4770 stânjeni. Care, de la stâlpul acesta de piatră și din dreptul liniei în jos spre amiazăzi stau capătul nu numai al Măldărenilor ci și a celorlalte moșii ale dumnealui hatmanului, încă din cele mai din jos de troian, fiind, în capătul acestor moșii despre răsărit, moșia Meșeni tot a dumnealui hatman.

Deci s-au cerut la numitul vechil al dumnealui hatman, ca să arate de are vreo împresurare de către hotărnicie și de are și niscaiva dovezi să scoată, și numitul vechil mi-a arătat cum că în vremea ce se afla moșiile acestea sub stăpânirea vânzătorului, fiind tot însuși acesta și atuncea vechil se împresură de către vechilii hotărnicenilor, neurmând hrisovului, ca dinspre apus, colțul din capătul din jos a Hotărnicenilor nu mergea spre răsărit ci apuca făcând în jos pe apa Lăpușului și pe un drum mare ce iaste alătura cu hindichiul ce vine din sus fiind tot curgerea drumului și tot pe drumul acel mare în jos, până ce da în Troianul Benderiului și apoi apuca tot Troianul, după curgerea lui fiind tot troianul până ce da în linia capătului de jos cea adevărată a hotărniciei lor, și la colțul despre răsărit, care cu această mergere ce făcea vechilii de atunci a hotărniciei lor, nu numai că câte moșii sunt din sus de moșiile dumnealui hatmanului, le scurta pe toate în jumătate dar încă și pe moșiile dumnealui hatmanului le lua trei părți, în toate moșiile ce sunt dinspre drum, rămâind un lucru foarte puțin, luând încă și biserica din satul Leova și o a treia parte din moșia Meșeni. Dar de când se află cumpărate moșiile de dumnealui hatmanul nu s-au întins vechilii hotărnicenilor mai mult în moșiile dumnealui hatmanului ci urmează stăpânirea după hrisov. Dar, spre descoperirea adevărului, numitul vechil al dumnealui hatmanului mi-a scos un suret după cel adevărat hrisov al răposatului Constantin Dimitrie Moruzi vv. din 1782, ianuarie 8, întărit cu

iscălitura răposatului Gheorghe Sturza vel logofăt la veleat 1786, august 8, ce iaste cuprinzător de toate hotarele și semnele Hotărnicenilor, în care după ce arată toate alte semne, arată și semnele capătului din jos într-același chip, adică cum că după ce au venit boieri hotarnici ai Hotărnicenilor la hotarul ce s-a pus în deal deasupra Mingiriului, în tufe, despre răsărit mai din sus de Topalmingiril de acolo, au mers iarăși în lungul moșiei și s-au pogorât la vale în fundul unui hârtop cu tufe. Și de acolo s-au pogorât la vale tocmai prin săliștea ce se numește Mingiriul de Sus, care, câteva ferestre de case tot au rămas din sus de hotar. Și la acea săliște, ce se numește Mingiriul de Sus, s-au făcut și sat de bulgari. Și de acolo tot la vale au mers până în apa Lăpușului, în matcă, la o moviliță ce iaste în marginea apei Lăpușului despre răsărit. Și este și o iazătură veche lipită de acea moviliță, care împlinindu-se un ceas au pus stâlp în marginea apei Lăpușului despre răsărit, iar în acea parte din apa Lăpușului, dinspre apus, arată că i-au arătat oamenii că sunt moșii boerești. Și de acolo au apucat apa Lăpușului în jos, dinspre răsărit și au mers în curmezișul moșiei și au mers tot în jos pe valea Lăpușului până au dat în drumul vizirului. Și de acolo s-au suit la deal și au dat peste gura văii Sărmi și au trecut Sărma în cealaltă parte și iarăși s-au suit drept la deal.

Și suindu-se în deal au mers tot în jos până la niște movile și până au dat în hindichiu și s-au aflat asupra trei poli. Osebit au mai arătat o mărturie din veleat 1786 noiembrie iscălită de dumnealui Vasile Costache spătar și de Tănasi Vasile căpitan, în care se cuprinde că după luminata carte a Măriei Sale Alexandru Ion Mavrocordat voevod, în veleat 1786, august 21, ce a adus-o vameșul Ion Duran vechil fiind pe moșiile de peste Prut, din ținutul Codrului ale lui Matei Cant<acuzino> biv vel vistiernic, după arătarea numitului boier către Măria Sa că având câteva moșii părintești, cu scrisori încredințate, care s-ar fi stăpânit atât de răposatul log. Ioan Cant<acuzino> cât și de numitul boier, cu bună pace și fără de nici o împresurare de către vecinii care au fost până la acea vreme pe moșia Hotărnicenilor ce se megiește cu moșiile numitului boier. Iar în anul acela fiind vechil pe moșia Hotărnicenilor un polcovnic Sădire, ar fi făcut câteva împresurări moșiilor numitului boier luând încă sub zapt țarinile, fânețele și altele ce sunt pe acele moșii cu chip că ar fi supt numele moșiei Hotărnicenilor. Și cerând numitul boier ca să i se facă cercetare acolo, la starea locului, pentru împresurarea ce i se pricinuia, spre luminarea numiților boieri, ce au dat mărturie din Condica Vistieriei, au scos și suret asemenea după hrisovul răposatului domn Constandin Dimitrie Moruzzi vv. de întăritură pe hotarnica moșiei Hotărnicenilor ce s-a arătat mai sus și li se poruncește numiților boieri ca să facă cercetare cu amănuntul pentru împresurarea moșiilor numitului boier, fiind față toți împrejurașii și vechilul moșiei Hotărnicenilor. Și arată numiții boieri, că după poruncă, mergând pentru cercetarea numitelor moșii întâi au mers la o moviliță ce se scrie în hotarnica Hotărnicenilor că iaste în matca veche a Lăpușului, în

marginea satului Mingiriul, în care moviliță iaste și stâlp hotar și o iazitură veche, lipită de moviliță zicând că acolo iaste fundul moșiei Hotărnicenilor, despre apus. Și de acolo au mers în jos, pe valea Lăpușului, până au dat în Drumul Viziriului și au făcut la deal, care și numiții boieri tot pe acel drum, pe valea Lăpușului în jos au mers până ce au venit în dreptul satului Ceadărul, unde se face despărțirea drumurilor, și nu au făcut drum la deal ci mergând alătura cu Ceadărul, ce se numește drumul lui Chior vizir, nici în jos, pe valea Lăpușului pe Drumul Viziriului, cel nou, ci căutând pravățul moviliței de unde au purces, au făcut drept la deal peste un pisc mare de deal. Și au mers din satul Tomaiul și-au trecut peste Gura Văii Sărmi ce iaste tocmai acolo în sat (care până acoloa numai se numește Sârma, iar de acoloa în jos până în Prut se numește Strâmba), și de acoloa au mers la deal trecând pe lângă trei movile ce sunt deasupra satului Tomaiul și tot înainte până au dat într-un iaz. Și hotărăsc d-lor atât după mărturiile oamenilor cât și după cum au dat cunoștința domniilor sale, cum că cu lăcomie au făcut împresurare moșiilor numitului boier făcând și harta asemănarea și închipuirea locului, după cum mai pe larg se arată în mărturia numiților boieri, care și eu spre descoperirea adevărului, făcând cercetarea am aflat că cu lăcomie au făcut împresurare vechilii Hotărnicenilor la aceeași vreme întâi că de vor apuca a merge tot în jos spre amiazăzi, după ce iasă din valea Lăpușului nu numai ca îndată dau cu ochii peste hindichiul ce vine din sus și trec de două-trei ori în curmeziș ci încă merg pe malul Prutului, cel înalt, amăgindu-se pe Gura Strâmbii ce o fac Gura Sărmii (care cu adevărat tot o vale iaste însă de la satul Tomaiul în sus spre amiazănoapte se numește Valea Sărmii și Gura Sărmii și Fundul Sărmii, iar din jos de satul Tomaiul, de unde dau alte izvoare tot într-această-și vale, se numește Valea Stâmbii, până ce dă în Prut), și merg tot în jos spre amiazăzi printre malul cel înalt al Prutului și printre hindichiul, până ce dau în Troian. Care când de către d-lor boierii hotarnici ai Hotărnicenilor ar fi mers, așa trebuia, fără sminteală, atât hindichiul ce-l trece de două-trei ori cât și pe malul Prutului, ca pe niște vechi și statornice semne, să le arate fără sminteală în hotarnica ce iaste cuprinsă în hrisov. Al doilea, că mergând în jos, spre amiazăzi, nu merg în curmezișul moșiei, capătul din jos, după cum se arată în hrisov, ci merg tot lungul făcându-l. Al treilea că mergând în jos spre amiazăzi nu au deal ca să se suie, nici movili, ca să întâmpine, precum se arată în hrisov. Al patrulea și mai temeiu de cât toate iaste că mergând în jos, spre amiazăzi, nu numai că hrisovul Hotărnicenilor rămâne fără de nici un temei și răsufat cu totul, ci încă și toate scrisorile vechi și noi al Măldărenii, Bechenii, Bujorului, Leova și Băzganului rămân toate rasumflate și fără nici un temei, pentru că rămâne la fieșcare moșie câte un capăt de nici o treabă. După care cercetare, cea cu amănuntul ce am făcut am aflat cum că cu greșală și cu lăcomie au făcut acea împresurare vechilii de Hotărniceni pentru pricinile de sus arătate, care se cunoaște că acum și singuri

au <re>cunoscut. Pentru că de atunci și până acum nu au mai făcut împresurare.

Cu toate acelea am scris clucerului Costache, vechilului de Hotârnicieni, la (17)95, septembrie 25, ca să vie și îmi face răspuns cum că fiind rânduit asupra dijmuirilor de la ținutul Orheiu și a Hotârnicienilor nu poate veni, ci mă și roagă ca să hotărăsc moșiile dumnealui hatmanului, și ce hotărâtură se face de către mine, poate pe urmă să se iscălească și în hotarnică. Care și de pe răspunsul acesta se poate înțelege cu adevărat că se mulțumește cu stăpânirea vechilului moșiilor dumnealui hatmanului, după vechile hotare, și după vechea stăpânire.

Deci dar, de la stâlpul acel de piatră, din jos de Drumul Ceadărului ce iaste colțul moșiei Măldăreni, din sus despre amiazănoapte, adică a lungului moșiei începându-se spre răsărit, iarăși lungul moșiei Meșeni, care spre dovadă cerându-i-se vechilului dumnealui hatmanului scrisori și dovezi, care a scos întâi un hrisov din 1781, decembrie, de la răposatul Constandin Dimitrie Moruzzi vv., în care arată că au miluit pe răposatul Ioan Cantacuzino vel.log., cu o bucată de loc domnesc ce nu iaste dat nimănuia, ce se află la ținutul Codrului și din capetele moșiilor numitului boier și se megieșește și cu moșia Chiperceni, după cum mai pe larg se arată în numitul hrisov.

Al doilea a scos o hotarnică din velea 1783 iunie 15, iscălită de Sandu Ouatu, vătaf de aprozi și de Dimitrie, căpitan de dărăbani, încredințată și cu iscălitură a mulți megiași și împrejurași și altor oameni străini ce s-au întâmplat la acea hotărâtură, între care este iscălit și dichiuil Mănăstirii Sfântului Sava Spiridon, prin care se arată că după porunca Măriei Sale Alexandru Constandin vv., fiind rânduit cu luminată carte a Înălțimii Sale ca să meargă la ținutul Codrului să aleagă și să hotărăscă o moșie, anume Meșeni, a răposatului Ioan Cant<acuzino> biv vel log., pe care moșie o are danie cu hrisovul de sus pomenit, ce iaste pe capetele despre răsărit altor moșii ale denumitului boier, și arată toate semnele întocmai și pe deplin din jur-împrejur, după cum mai pe larg se arată în numita hotarnică.

Deci, dar, nerămâind nici un prepus de la stâlpul de supt slova Z, am purces iarăși spre răsărit pe lungul moșiei Meșeni pe marginea de din sus despre amiazănoapte, măsurând alătura cu capătul Hotârnicienilor, pe din jos, mergând la vale peste <Valea Candăgiculac> și la deal, și peste Valea Curuluiului și peste Troian, care din Troian rămâne Hotârnicienii și merge lungul moșiei Meșeni, marginea și din sus și dinspre amiazănoapte, alătura cu hotarul turcesc, mergând tot spre răsărit și peste drumul cel mare și peste Sărata, până din jos de Gura Beștimacului ce dă în Sărata, la un cap de pisc și la o moviliță. Și de la deal de moviliță iaste și groapa, iar de la vale de moviliță iasta piatra veche hotar ce iaste sub slova Z. Și de acolo tot spre răsărit și tot alătura cu locul turcesc, la deal până în zarea dealului la două movile. Și lângă o movilă mare despre apus s-a găsit piatră hotar veche ce iaste sub slova H. Și de acolo tot spre răsărit și

alătura cu locul turcesc și tot zarea dealului alătura cu o movilă veche unde s-a găsit piatra stricată și s-a pus alta nouă ce iaste sub slova *I*.

Și de acolo tot spre răsărit, și tot alătura cu locul turcesc, mergând prin coada Văii Haidarului până la două movili ce sunt pe lungul moșiei. Și la cea mai mică, despre apus, s-a găsit hotar vechi ce iaste sub slova *K*. Și de acolo, tot spre răsărit și tot alătura cu locul turcesc, pe marginea lungului moșiei Meșeni, din sus despre miazănoapte, trecând peste coadele văilor Beștimanului, și tot spre răsărit până în hotarul Beștimanului, adică a locului turcesc, la niște movili unde în cea mai despre apus iaste și alta mai mică, făcută și groapă și din sus de moviliță iaste și piatra veche ce iaste sub slova *L*, până unde s-au aflat 6280 stânjeni, lungul Meșenii, pe marginea pe din sus despre miazănoapte, căci și de aicea spre răsărit sunt tot Meșeni, până în hotarul turcesc, și până în movilele lui Halil pașa.

Dar sunt cuprinși în cele două ceasuri ce iaste loc iarăși de Moldova, dar dat spre hrane tătarilor, dar eu neavând poruncă ca să hotărăsc acel loc nu l-am hotărât. Care acele două ceasuri purced din locul turcesc și până în capul din jos a ținutului Grecenilor, care loc iaste tot al dumnealui hatmanului. Iar peste tot fac lungul pe marginea pe din sus a lipiturii Țărcani și cu cât trece despre răsărit, marginea din sus a Măldărenii și cu lungul Meșenii, iarăși din sus 11050 stânjeni.

Deci de la piatră de sub slova *L*, am apucat în jos, spre amiazăzi, pe capătul Meșenii din Moldova, despre răsărit alătura cu capătul Meșenii despre apus, din cele două ceasuri, și alătura cu movilele lui Capiği Bașa ce desparte cele două ceasuri din Moldova, trecând peste o vâlcică ce se desparte din Ialpovăț, și la deal prin tufe alătura cu o movilă mare ce iaste în capul dealului Tigheciului și la vale până în drumul ce merge pe zarea dealului Tigheciului până la o movilă ce iaste lângă drumul despre răsărit, drept fundul văii Tigheciului și din sus de movilă am găsit hotar vechi piatra ce iaste sub slova *M*. Și de la piatra aceasta am apucat măsurând tot în jos, spre amiazăzi, și tot alătura cu movilele ce sânt despărțitoare celor două ceasuri din Moldova și tot în jos, lângă drum, din jos de o movilă mare, deasupra unei văi Ialgara, am găsit piatra hotar vechi lângă o beșcută de movilă ce iaste sub slova *N*. Și de la piatra aceasta tot în jos, alătura cu movilele ce sunt despărțitoare celor două ceasuri de Moldova și alătura cu capătul Meșenii despre răsărit din Moldova și tot în jos, curmezișul, pe culmea dealului spre amiazăzi, până în podiș la o movilă despărțitoare celor două ceasuri de Moldova ce iaste și altă moviliță și groapă lângă dânsa, deasupra Ulmenilor, și s-au găsit și piatra hotar vechi ce iaste sub slova *O* până unde s-au aflat 4760 stânjeni curmezișul Meșenii din Moldova, a capătului dinspre răsărit care piatră iaste colțul a Meșenii din jos, despre amiazăzi. Care toate moșiile ce merg din Moldova și se hotărăsc cu cele două ceasuri, tot până într-aceste movile ale lui Capiği Bașa stau după cum și Chipircanii ce se hotărăște cu Meșenii, de din jos, tot până într-această-și piatră stau.

Față fiind și răzășii, de Chipircani, anume Carp Gălușcă, căpitan, ce iaste și vechil a dumnealui hatmanului și Neculai Albul, s-au întreat de se mulțumesc cu hotărătura numitului boier din Meșeni, ce iaste arătată mai sus și ei mi-au arătat că se mulțumesc fiind făcută, acea hotărătura, după stăpânirea veche și nouă, și cu a lor primire, după care asemenea întocma s-au stăpânit atât de răposatul logofăt Ioan Cant<acuzino> și de numitul vânzător, cum și de dumnealui hatmanul. Pentru aceasta dar, de la piatra aceasta, am apucat spre apus pe lungul Meșenii și despre amiazăzi alătura cu locul pe din sus a Chipircanilor și spre Prut, la vale. Și peste vaea fânațului și deal, în capătul piscului, din sus de drum, la o piatră veche hotar ce iaste sub slova *P*. Și de acolo, la vale, tot spre apus prin gura văii Ramazan și la vale cam pe coasta, pe din sus de drum și prin mormânturile tătarilor borogani, până într-un pisc în malul Tigheciului, despre răsărit, în capul săliștii Boroganilor.

Și din jos de Săliștea Meșenii, și din jos de o ruptură ce iaste despre răsăritul văii Tigheciului, la o piatră hotar veche ce iaste sub slova *R*. Și de acolo la vale peste o groapă și peste matca văii Tigheciului, pe din jos de o ruptură ce iaste despre apusul Tigheciului și pe șes și peste matca Văii Boroganul, trecând despre amiazăzi a Văii Boroganului, și tot coasta, la deal, până peste drumul Țambulucului, despre apus la o piatră hotar veche ce iaste sub slova *S*. Și de acolo, la deal spre Prut și spre apus, tot pe lângă moșia Chipircanii, marginii din sus, despre amiazănoapte, și pe lungul Meșenii din jos despre amiazăzi pe podiș la deal, până în zarea dealului Sărății, la trei pietre hotar vechi ce sunt două în fundul lungului Meșenii și a Chipircani ce se lovesc în capete cu Căpățaroasa a Sfântului Savei, iar una curmezișul, căpătul Meșenii despre apus, ce iaste sub slova *T*, până unde s-au aflat lungul Meșenii din jos despre amiazăzi, ce sânt în Moldova, 3000 stânjeni.

Deci dar, nefiind nici o pricină între stăpânirea dumnealui hatmanului cu Meșenii și Băzganul și între stăpânirea vechilului Sfântului Savei cu Căpățaroasa, ci încă primire și bună învoială, după arătarea numiților vechili, de la pietrele acestea de pe urmă, am apucat curmezișul capătului despre apus al Meșenii alătura cu curmezișul capătului despre răsărit a Căpățaroasei, în sus spre amiazănoapte, drept la vale și peste matca văii lui Băcalbașa. Și din Budăiani lui Corangă și la deal și pe podiș până la două pietre vechi ce sunt colțul din sus lungului Căpățaroasei, și colțul din jos al Băzganului, despre răsărit, ce sunt sub slova *U*, până unde s-au luat 820 stânjeni. Și de acolo am apucat tot curmezișul capătului despre apus a Meșenii și capetele despre răsărit a Băzganului, Leova, Bujorul, Becheni și Măldăreni, în marginea din sus, despre amiazănoapte tot curmezișul mergând în sus spre amiazănoapte, pe podiș, și la vale, trecând peste gura Văii Țambulucului. Și tot în sus, pe coasta Sărății, despre răsărit, trecând peste Sărata despre soare apune și de culmea dealului până la piatra hotar de sub slova *Z*, ce iaste colțul lungului Măldărenii, despărțitor de lungul Meșenii, până

unde s-au aflat 4780 stânjeni. Iar peste tot la mijloc, curmezișul, fac 5600 stânjeni.

Și de acolo m-am întors iarăși înapoi la piatra de supt slova *U*, apucând iarăși spre apus și spre Prut, pe marginea pe din jos a Băzganului despre amiazăzi, și pe marginea pe din sus a Căpățaroasei despre amiazănoapte pe lungu, făcând drept la vale, peste altă vale a lui Băcalbașa, și la deal și iarăși la vale drept spre apus până în matca Sărății, la o moviliță cu groapă, și la un hotar vechi ce iaste lângă moviliță ce iaste sub slova *U*. Și de acolo tot spre apus, trecând matca Sărății și la deal peste valea cu izvoarele și la deal pe podiș și peste valea cu fântâna Băcalului și la deal până la o movilă mare ce iaste și piatră hotar veche, ce iaste sub slova *F*. Și de acolo, la vale spre apus și spre Prut, și pe din jos de Troian, tot lungul marginii din jos despre amiazăzi a Băzganului și pe marginea de din sus despre amiazănoapte a Căpățaroasei, și tot la vale până am dat în Troian. Și tot Troianul, trecând peste o râpă ce dă în Valea Fătului, și tot Troianul la vale și peste hindichiu din sus, și peste drumul cel mare și tot Troianul până la piatra de sub slova *A*, până unde s-a aflat 4640 stânjeni, lungul Băzganului, pe marginea pe din jos despre amiazăzi. Iar peste tot fac 7640 stânjeni. Însă linia aceasta din jos, despre amiazăzi a lungului, iaste mai scurtă decât linia din sus, despre amiazănoapte, din această pricină: că întâi dealul Prutului se dă mai spre răsărit, al doilea că și văile sunt adânci, nu sunt ca în linia din sus, al treilea că capătul Meșenii, despre răsărit, nu ține linia dreaptă ci păzește o culme de deal. După hotătărură și punerea movilelor de Capigibașa și colțul cel de sus, despre amiazănoapte, iaste intrat în Meșenii, din cele două ceasuri, după curgerea movilelor lui Capigibașa și de la piatra aceasta, tot pe Troian, puțin, fiindcă se sfârșește, din malul Prutului cel înalt și drept la apa Prutului. Și de acolo apucă tot apa Prutului în sus, curmezișul și din capetele despre apus și pe apa Prutului, cuprinzând în cuprinderea moșiilor dumnealui hatmanului, moara dumisale și podul din apa Prutului. Și tot Prutul în sus cuprinzând și balta Bujorului care întâi a fost pe moșia Leova și fiind necăutată și necurățită după obiceiurile bălților, s-a mutat pe moșia Bujorul mai din sus. Care și acolo pătîmind întocmai ca și pe moșia Leova s-a mutat mai din sus pe moșia Bechenii unde până acum se află. Și de acolo tot Prutul, în sus, trecând apa Prutului din a dreapta, pe din jos de moara lui Ioniță Gălușcă ce se cuprinde iarăși în cuprinderea moșiilor dumnealui hatmanului, apucând Prutul vechi în sus, până în cot, unde a fost colțul Măldărenii, din sus și despre apus. Căci de acolo Prutul vechi apucă drept spre apus pe dinsus de satul Lunca. Și de la cotul acesta face drept în sus spre amiazănoapte lovindu-se în capete cu Ciortova. Care și din malul cotului, de la colțul Măldărenii din sus, s-au dat 25 stânjeni din moșia Țărcani partea dumnealui hatman, pe zapisile de sus numite, alăturându-se pe din sus de Măldărenii.

Și cu aceste semne și hotare s-a înconjurat moșiile dumnealui hatmanului împreună cu răzășii de Țărcani și răzășii de Chiperceni și vechilul de Căpătăroasă, unde vechilul dumnealui hatmanului și cu aceștia adică Petrea Cerguță, vornic ot Leova și Crăciun Ghețiu și Ion Lungu tot de acolo și Evușcă idem, și Ion Chiprina tot de acolo, și Gavril Coșter idem și Vasilache Păscariul, idem și Ștefan Cașul, idem și Angheluță, idem și Sandu Balmoș, idem și Vasilache Țurcanul, idem și Sandu Munteanu, idem și Lupu Dascălu, idem și Constandin Penișoară, idem și Vasile Denis, idem și Eftimie Catană din Tigheciu și Iordache Postolache din Căpotești și Ion Vornic Scăpcăiu și Cara Andrei, idem și Lefter, idem și Stănică, idem și Iane Capsomanu și Velcea, idem și Sima, idem și Iane Stanciovici și Voica lui Bârsan. Și fiindcă moșiile acestea sunt tot într-un hotar și alăturate, una lângă alta, după scrisori și dovezi ce am văzut, de la care m-am încredințat și de la vechilul dumnealui hatman, pentru aceea dar nu s-au mai făcut deosebită hotarnică fiind tot a unui stăpân.

Deci dar, nerămâind nici un prepus, cum nici o pricină cu nici unul din răzași; după cum a dat cunoștiința mea, și după cum a hotărât și a stălpit, am dat această mărturie hotarnică împreună și cu hartă închipuită de starea locului, iscălită de toți răzășii și împrejurașii și de toți acei ce au fost împreună la hotărât, iscălită și de mine, la cinstita mâna d-misale Costache Ghica, hatman.

Iscălitura indescifrabilă... pah., hotarnic

1795 octombrie 11

Eu Niculai Albul } răzăși de Chiperceni
Carp, căp.

Ioniță Gălușcă răzăș de Ciortova

Paraschiv Hădărag

Neculai Ababi } răzăși de Țărcani

Petrea Cerguță

Crăciun Ghețiu

Ioniță Lungu

Evușcă

Ion Chiprina

Gavril Coșter
Vasilache Păscariul
Ștefan Cașul
Angheluță } din Leova
Sandu Balmoș
Vasile Țurcanu
Sandu Munteanu
Lupu Dascălu
Constantin Penișoară
Vasile Denis

Eu Eftimie Catană din Tigheciu

Eu Iordache Postolache din Căpotești

Eu Ion
Eu Cara Andrei
Eu Lefter
Eu Stănică } din Copcăiu
Eu Iane Capsoman
Eu Velcea
Eu Sima
Eu Iane Stanciovici
Eu Voica lui Bârsan

Cu latu palmei de acestea s-au făcutu stânjinu domnesc”
(este trasat pe marginea ultimei file, n.n.).